

Handläggare:
Johnny Ridemar
Tfn 08 508 25 464

Till
Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden

**Staten och imamerna - religion, integration, auto-
nomi (sou 2009:52)**
Yttrande över utredningens betänkande, KS 001-1515/2009

Förslag till beslut

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på remissen över betänkandet Staten och imamerna - religion, integration, autonomi, (SOU 2009:52).

Eddie Friberg

Helene Bengtson

Sammanfattning

Imamutbildningsutredningen har avlämnat betänkandet ”Staten och imamerna - religion, integration, autonomi”. Utredningen har haft i uppdrag att kartlägga och analysera behov av utbildning för imamer i Sverige.

Betänkandet innehåller överväganden om att det å ena sidan skulle kunna finnas fördelar med en imamutbildning med inslag av förbättrade svenskakunskaper, samhällsinformation samt kunskaper om svensk lagstiftning i förhållande till imamernas betydelse för den kulturella integrationen av invandrare. Å andra sidan för utredningen också resonemang om starka skäl som talar emot en sådan utbildning. Till exempel att en auktorisation av somliga religiösa ledare skulle kunna innebära en inblandning i inre församlings- och samfundsangelägenheter som inte står i samklang med principen om statens konfessionella neutralitet. Förvaltningen delar utredningens slutsatser och föreslår att socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutar godkänna detta tjänsteutlåtande som remissvar.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats vid Socialtjänstförvaltningens arbetsmarknadsavdelning. Avdelningen har utarbetat detta förslag under sommarperioden varför förslaget ska ses mot bakgrund av att förvaltningen begränsat redovisningen och sina synpunkter baserat på utredningens sammanfattande delar.

Kommunstyrelsen har remitterat betänkandet till Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden, Kulturnämnden, Utbildningsnämnden samt till stadsdelnämnderna Kista-Rinkeby, Spånga-Tensta och Skärholmen för yttrande senast 17 september 2009.

Bakgrund

Av utredningens betänkande framgår bl a följande.

En imam är vanligtvis församlingarnas religiösa ledare. Han förrättar fredagsbönen och arbetar som själasörjare. Han är inte sällan också församlingens och enskilda medlemmars bud och rådgivare i kontakt med myndigheter. Han kan vägleda enskilda i frågor om hur han anser att de kan leva sina liv som muslimer i Sverige. I princip är alla imamer män. Endast manliga imamer kan förrätta fredagsbönen, medan kvinnliga imamer kan leda kvinnor i bön. De flesta imamer har en religiös utbildning från universitet i länder dominerade av islamiska seder och bruk, företrädesvis från Balkan, Turkiet och Mellanöstern. Bland de 250-300 imamer som arbetar i Sverige uppbär den stora majoriteten lön från annan sysselsättning och arbetar på sin fritid som imamer. Flertalet svenska Imamer har varit här i tio år eller mer.

Utredningen har tagit fasta på imamers eventuella betydelse för den kulturella integrationen av invandrare. Även om imamer uppvisar stora variationer sinsemellan när det gäller bakgrund, utbildning och tid i Sverige saknar många tillräckliga kunskaper i svenska språket, samt om svensk lagstiftning och samhällsorganisation. Det är brister som många av dem gärna vill åtgärda för att kunna spela en fortsatt roll som församlingsledare. Utan en sådan förtrogenhet riskerar de på sikt att förlora i trovärdighet, framför allt bland yngre generationer.

Utredningen konstaterar att det på kort sikt kan finnas ett utbildningsbehov av icke-konfessionell natur bland i Sverige arbetande imamer som staten skulle kunna möta. Deras betydelse som religiösa ledare och företrädare för vissa invandrare skulle därmed ges ett offentligt erkännande i paritet med andra religiösa ledare.

Det finns ändå flera starka skäl som talar emot en särbehandling för att möta Imamers utbildningsbehov, såväl av konstitutionellt, politiskt som av praktiskt slag. Ett slags statlig auktorisation av somliga religiösa ledare skulle innebära en inblandning i inre församlings- och samfundsangelägenheter som inte står i samklang med principen om statens konfessionella neutralitet. Det skulle knappast

heller harmoniera med samhällets och samfundens principer om föreningsfrihet och autonomi mellan stat och organisationer.

Staten skulle vidare riskera att göra imamrollen större eller till något annat än vad församlingar och muslimer förväntar sig av en imam. Det bör dock samtidigt framhållas att bara en del av landets "muslimer", i bemärkelsen människor med muslimsk kulturell bakgrund, önskar bli förknippade med Islam; många har flytt från länder med totalitära styrelseskick utan demokrati och religionsfrihet.

Demokratin inkluderar makten att såväl gå in i kulturer man vill vara en del av som att lämna de kulturer som man inte önskar tillhöra. Staten måste skydda sina medborgare från religiöst förtryck. Redan av det skälet är integration via imamer varken en helt önskvärd eller möjlig generell väg. Utredningen har inte heller övertygats om att det existerar vare sig några verkliga incitament att delta eller någon tillräckligt samstämmig efterfrågan på innehållet i en sådan utbildning inom målgruppen ifråga. I förhållande till andra religiösa ledare med utländsk bakgrund ter sig en särbehandling av det slaget dessutom både omotiverat utpekande och står inte heller i samklang med principen om en jämlik behandling av landets trosamfund.

Utredningen har stannat för att förorda att imamers vidareutbildningsbehov för att kunna verka i Sverige bör tillgodoseas inom det generella utbildningssystemet, omfattande såväl Sfi som utbildning i språk och samhällskunskap vid landets folkbildningsinstitutioner, högskolor och universitet, där det för övrigt övervägs flera initiativ riktade specifikt mot imamer. Myndigheter och institutioner inom bland annat sjukvård, socialtjänst, skola och kriminalvård som har behov av specialutbildade imamer med särskilda uppgifter bör själva tillgodose dessa inom ramen för principen om likabehandling.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningens uppfattning är att utredningen på ett noggrant sätt vägt såväl de särskilda behov och argument som kan finnas för respektive emot inrättande av en särskild imamutbildning i Sverige. De argument som talar emot ett sådant inrättande väger enligt utredningen tyngre och utredningen förordar ingen särskild imamutbildning utan anser att de insatser som görs inom de generella utbildningssystemen bör kunna tillgodose behoven. Förvaltningen delar i sin helhet utredningens ställningstagande och förslår socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden att godkänna detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Sammanfattning av betänkandet, Staten och imamerna. Religion, Integration, autonomi (SOU 2009:52)